Region Stockholm

6

Förlängning och justering av avtal gällande närakuter samt förslag till inledande av process för avtalsförnyelse

HSN 2021-1426

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Allmänmedicin
Maria Lind

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-04

HSN 2021-1426

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Förlängning och justering av avtal gällande närakuter samt förslag till inledande av process för avtalsförnyelse

Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har på uppdrag av hälso- och sjukvårdsnämnden tecknat avtal gällande närakutverksamhet. Avtalen för närakuterna Nacka, Sollentuna, Haga, Danderyd, Rosenlund, Handen, Huddinge och Järva löper ut 2022-12-31. Möjlighet finns till förlängning av avtalen med upp till 24 månader, vilket föreslås i föreliggande ärende. Om möjlighet till förlängning ska utnyttjas ska vårdgivarna skriftligen informeras härom senast 6 månader före avtalens utgång. I samband med föreslagen förlängning föreslås att smärre justeringar genomförs av till avtalet kopplade bilagor, huvudsakligen gällande uppföljningsplan och målrelaterad ersättning, då vissa aspekter i dessa upplevs som mindre ändamålsenliga.

Vidare föreslås att en process för förnyad upphandling av närakuterna Nacka, Sollentuna och innerstaden, samt förberedelse inför avtalsförnyelse med Stockholms Läns Sjukvårdsområde (SLSO) gällande närakuterna i egenregi, påbörjas under år 2022 i syfte att säkerställa fortsatt drift av närakuterna från och med år 2025.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att förlänga avtalen under 24 månader med Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) för närakuterna Haga, Danderyd, Rosenlund, Handen, Huddinge och Järva, och med Aleris AB för närakuterna Nacka och Sollentuna.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att, efter överenskommelse med berörda vårdgivare och avstämning med jurist, genomföra smärre justeringar av icke väsentlig karaktär, i till avtalet kopplade bilagor.

3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att under år 2022 inleda en process för förnyad upphandling av närakuterna Nacka, Sollentuna och Hötorget samt att förbereda för avtalsförnyelse med SLSO gällande närakuterna i egenregi.

4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda marknadsförutsättningarna för att upphandla ytterligare områden vid avtalsperiodens slut.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Nu gällande närakutstruktur har implementerats i Region Stockholm från och med år 2018. Närakuterna utgör en ny vårdform och fyller som sådan en viktig del i det akuta omhändertagandet. Ett uttalat syfte med införandet av närakuterna är att öka tillgängligheten till akut omhändertagande och att avlasta akutmottagningarna sådana besök som inte behöver akutsjukhusens samlade resurser. I samband med att ett större antal patientbesök skulle styras om från akutsjukhusen till andra vårdgivare har närakuterna fyllt en viktig funktion och besöken på akutsjukhusens akutmottagningar har minskat med cirka 30 procent sedan år 2019. Den utvärdering av närakuterna som förvaltningen har genomfört visar att närakuterna har uppfyllt de förväntningar som fanns på dem som goda mottagare av besök som inte behöver akutsjukhusens resurser.

I samband med den nyligen genomförda avvecklingen av husläkarjourerna i länet kommer närakuterna också att spela en allt viktigare roll, då det parallella vårdutbud som funnits jourtid i vissa delar av länet inte längre existerar.

Överväganden
Närakuterna har etablerats successivt från och med år 2018 (Närakut Haga startade redan i maj 2017 i samband med omstyrningen av patienter då akutmottagningen på Karolinska Solna avvecklades). Uppdraget kan sammanfattas i bedömning, utredning, diagnostik och behandling av patienter i alla åldrar med akuta sökorsaker som inte kräver akutsjukhusets

resurser, men vars vård inte kan anstå. Hänvisningsstödet är vägledande i triagering av patienter till rätt vårdnivå. Närakuterna har öppet alla dagar kl. 08-22 och bemannas med i huvudsak specialister i allmänmedicin eller akutsjukvård, och kan kompletteras med andra för uppdraget relevanta specialistkompetenser. Sjuksköterska med adekvat vidareutbildning ingår också i bemanningskraven. Närakuterna ska ha kompetens att ta emot barn i alla åldrar samt äldre. Patienter ska tas emot utan föregående tidsbokning och diagnostik och behandling ska drivas så långt det akuta vårdbehovet kräver. Observationsplatser ska tillhandahållas för patienter med behov av övervakning och närakuterna ska även ta emot ambulanstransporter.

År 2018 utförde närakuterna cirka 290 000 besök och år 2019 utfördes 315.000 besök. År 2020 genomfördes 297 000 besök. Nedgången i besöksantal kopplas till pandemins påverkan på vårdsökandet. Under år 2021, januari till och med september har 245 000 besök utförts och prognosen för helåret 2021 är 326 000 besök.

Ortopediska skador utgör en stor andel av närakuternas besök, där okomplicerade frakturer utan behov av reponering är vanligt förekommande. Akuta infektioner i övre luftvägarna utgör också en stor patientgrupp.

Akut sjuka patienter som inte kräver akutsjukhusets resurser har fått en närmare och mer tillgänglig vård sedan den nya närakutstrukturen implementerades. Besöken på akutmottagningarna har minskat och det är nu i högre utsträckning de patienter som är i behov av akutsjukhusets resurser som omhändertas på akutmottagningarna i länet. Det indikerar att effektiviteten i sjukvårdssystemet utifrån LEON-principen (Lägsta effektiva omhändertagandenivå) har ökat. Tillgängligheten för patienterna har ökat genom den geografiska spridning som närakuterna har i länet och som medför att flertalet patienter har tillgång till en närakut i sin relativa närhet. Närakuterna har också kortare vistelsetider än akutmottagningarna. Patienter som inte kräver akutsjukhusets resurser får inte lägre prioritet till förmån för andra mer allvarligt sjuka patienter när de söker vård vid närakuter, vilket de tidigare fick vid akutmottagningarna. Barn utgör en stor andel av patienterna på närakuterna och tillgängligheten till akutsjukvård för barnfamiljer i regionen har ökat. Vårdflödet för akut sjuka äldre patienter har också förbättrats genom att fler patienter med behov av geriatrisk vård kan direktinläggas på geriatrisk klinik via närakuterna och därmed finns inte behov av att passera akutmottagning i samma utsträckning som tidigare. Alla närakuter tar emot patienter som anländer med ambulans och antalet ambulanstransporter till närakuterna har ökat.

Ett besök på närakut ersattes av hälso- och sjukvårdsförvaltningen med 1 389 kronor, vilket kan jämföras med ett besök på husläkarmottagning 990 kronor, respektive akutmottagning 3 850 kronor för likartade sökorsaker. Det är förenat med svårigheter att göra exakta jämförelser mellan olika vårdformer och ersättningar, men ersättningsnivåerna indikerar ändå de skillnader som föreligger. Data härrör från år 2019 till följd av att pandemin under åren 2020 och 2021 påverkat såväl verksamhetstal som ersättningsmodell för olika vårdgivare, vilket medför att data för dessa år inte är representativa. Ersättning i form av garanterad besöksersättning har under pandemin utgått till närakuterna, vilket medför att ersättning per besök inte kan beräknas på motsvarande sätt.

Den uppföljning i form av dels årsvis samlad uppföljning, dels löpande uppföljning och dialog med vårdgivarna samt den utvärdering som förvaltningen har gjort, medför att förtroendet för befintliga vårdgivare är fortsatt högt.

Närakuterna Nacka, Sollentuna och Hötorget har upphandlats och drivs av Aleris AB. Övriga närakuter, med undantag av Närakut Södertälje som är en integrerad del av Södertälje sjukhus, drivs av SLSO i egenregi. Nu gällande avtal löper till och med 2022-12-31 och innehåller en klausul som ger möjlighet till förlängning i upp till 24 månader. Avtalen för närakuterna Nacka, Sollentuna, Haga, Danderyd, Rosenlund, Järva, Handen och Huddinge kan efter en sådan avtalsförlängning som föreslås i föreliggande ärende inte förlängas ytterligare, vilket innebär att en ny upphandling enligt lagen om offentlig upphandling, LOU (2016:1145) måste påbörjas för de nu upphandlade närakuterna Nacka, Sollentuna och Hötorget. Alternativt måste annan driftsform övervägas.

Närakut Hötorget har en avvikande avtalstid till följd av att upphandling skedde senare än övriga närakuter, avtalet löper till och med 2024-12-31, med möjlighet till förlängning i upp till 24 månader. Detta innebär att avtalstiden slut, exklusive tillämpning av förlängningsklausul, sammanfaller med övriga närakuters avtalstid såvida förlängningsklausulen utnyttjas för dessa. Det är fördelaktigt att homogenisera avtalstiderna för närakuterna, och därmed möjliggöra samtidig upphandling av närakuterna i Sollentuna, Nacka och innerstaden, samt en samtida avtalsförnyelse för de närakuter som drivs av SLSO, varför en sådan hantering föreslås.

Närakut Södertälje bedrivs som en integrerad del i sjukhusavtalet och omfattas därmed inte av föreliggande ärende.

Behov av smärre justeringar i till avtalet kopplade bilagor, framför allt gällande uppföljningsvariabler och målrelaterad ersättning, har uppmärksammats. Det finns ett juridiskt utrymme enligt 17 kapitlet, lagen om offentlig upphandling, LOU (2016:1145), att justera upphandlade avtal, vilket föranleder förslaget i föreliggande ärende om att verkställa mindre justeringar, i samråd med jurist och berörda vårdgivare. Lagrummet i kapitel 17 §9 ger utrymme att genomföra ändringar av mindre värde såvida kontraktets övergripande karaktär inte ändras och ökningen eller minskningen av kontraktets värde är lägre än definierade tröskelvärden samt lägre än 10 procent av kontraktets värde. De ändringar som har uppmärksammats ryms inom denna ram.

Ekonomiska konsekvenser
Ersättning till närakuterna utgår dels med en fast uppdragsrelaterad ersättning som varierar för varje närakut med hänsyn till verksamheternas olika förutsättningar i form av till exempel volym, lokalkostnader, behov av bevakning och bemanning. Den fasta uppdragsrelaterade ersättningen har fastställts i enlighet med i anbuden begärd ersättning för de upphandlade närakuterna, respektive varit föremål för förhandling gällande de närakuter som drivs i egenregi. Därtill utgår rörlig produktionsrelaterad ersättning, vilken varierar beroende på diagnos och bedömd resursåtgång. Vidare utgår även målrelaterad ersättning i form av bonus och vite. Prisjustering görs årligen gällande den produktionsrelaterade ersättningen.

Den totala ersättning som hälso- och sjukvårdsförvaltningen har betalat ut för bedrivande av närakuter i Region Stockholm uppgick år 2019 till 420 miljoner kr och år 2020 till 463 miljoner kronor. Prognosen för år 2021 är 512 miljoner kronor. Pandemin bedöms ha påverkat utfallet för år 2020 och 2021.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser för jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

TJÄNSTEUTLÅTANDE HSN 2021-1426
2021-11-04

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Bitr. avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-11-04